

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Abdulhamit GÜL** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve içtüzük 'ün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Av. Abdullah KOÇ
HDP Ağrı Milletvekili

15 Ekim 2019'da Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi (ÇOMÜ) Araştırma ve Uygulama Hastanesi'nde göz ameliyatı olan eşi Bedriye Yaşlı (71) ile Kürtçe konuşan Ekrem Yaşlı (74), başka bir hasta refakatçisi tarafından ırkçı saldırıya uğradı. Eşinin Türkçe bilmediğini ifade eden Yaşlı, "Ben bir şey demedim ona. Bana 'sen nereden geldin?' gibi bir şeyler söyledi. Ben anlamadım önce. Sonra koltukta oturuyordum, bir ara göz göze geldik. 'Bana neden bakıyorsun?' dedi. Ben de ona bakmadığımı söyledim, ayrıca 'bakmak yasak mı?' dedim. Arkasında soda şişesi saklıyormuş. 'Ben sana bana bakma demedim mi' dedi, 'burası Türkiye Cumhuriyeti Devleti' diyerek soda şişesiyle iki kez kafama vurdu" dedi.

Sakarya'nın Adapazarı ilçesinde; Kürtçe konuştuğu için önce 6 kişi tarafından linç edilen ve sonra başından silahla vurulan 19 yaşındaki Şirin Tosun, 50 günlük yaşam mücadelesini kaybetti. Öz Diyarbakır firmasında muavinlik yapan ve ailesiyle birlikte fındık toplamak için mevsimlik işçi olarak Adapazarı'na giden Şirin Tosun, 50 gün boyunca tedavi gördüğü Adapazarı Devlet Hastanesi yoğun bakım ünitesinde verdiği yaşam mücadelesini 12 Ekim 2019'da kaybetti.

Bu ve buna benzer durumlarda dikkate alınması gereken hususlar aşağıdaki gibidir:

Kürtçenin "yasak" bir dil olması, Cumhuriyet tarihiyle birlikte başlayan bir süreç. Osmanlı İmparatorluğu'nda "Kürt" ve "Kürdistan" kavramları resmen kullanılıyordu; Kürt dili üzerinde yasak olmadığı gibi, II. Meşrutiyet döneminde çok sayıda Kürtçe yayın vardı. Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte Kürtler ve Kürtçe inkâr edilmeye başlandı; 1980'e kadar resmen yasak konmasa bile Kürtçe konuşmanın bedeli hapis ve ölüm idi. 1921 Anayasası (Teşkilat-ı Esasiye Kanunu), Kurtuluş Savaşı'nı yöneten Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilmiş, klasik Anayasa metinlerinin özelliklerini taşımayan kısa bir metindi. Toplam 23 maddeden oluşan bu kısa metinde, Anayasanın nasıl değiştirileceği bile hükme bağlanmamıştı. Sadece yasama görevini değil bütün yetkileri kendisinde toplayan o Meclis, Cumhuriyet rejimine geçişi de yeni bir Anayasa ile değil, 1921 Anayasası'nda yapılan 1. Madde değişikliği ile yapılmıştı. Kurtuluş Savaşı'nı temsil niteliği yüksek bir örgütlenmeyle yürütme arzusu, 1921 Anayasası'nda hiçbir

etnik atf yapılmaması gibi bir sonuç da doğurdu. Cumhuriyeti kuran o Anayasada bir kez bile “Türk ” kelimesi geçmez, “Türkiye’den” sadece iki kez söz edilir. Bu Anayasada yasaklanmış bir dil yoktu. Kürt halkının dili 1923 yılından itibaren yasaklanmaya başlamıştır.

Bu bağlamda;

1. Bu ırkçı saldırıları yapanlar hakkında adli makamlar tarafından açılmış ve / veya karara bağlanmış kaç dava ve soruşturma dosyası vardır?
2. Nefret suçu işleyen zanlıların mahkûmiyeti varsa kaç kişi mahkûmiyet almıştır ve hangi sevk maddelerinden mahkûmiyet sağlanmıştır? Bu konuda etkili ve adil bir yargılama yapılmakta mıdır?
3. Kürt halkının dili 1923 yılından itibaren yasaklanmaya başlamıştır; yasaklanan Kürtçe isimlerin yeniden iade edilmesi ile ilgili bir çalışmanız var mı?
4. Gündelik yaşamın içinde kendi anadilleriyle konuşan Kürtlerin şiddet ve ırkçılığa maruz kalmalarını önleyecek düzeyde caydırıcı bir cezalandırma uygulanmakta mıdır?